

Nota informativa sobre el Consell Europeu del 21 i 22 de juny de 2007

Dos anys després que els "nos" holandès i francès bloquegessin la ratificació del projecte de Constitució, el Consell Europeu celebrat el cap de setmana passat a Brussel·les amb els caps d'Estat i de Govern dels 27 Estats Membres de la Unió Europea (UE) ha acordat per unanimitat establir un Tractat per a la Reforma de la Unió Europea.

Aquest Tractat modificarà el Tractat de la Unió Europea (TUE) –més conegut com a Tractat de Maastricht i que ha estat posteriorment modificat pels Tractats d'Amsterdam (1996) i de Niça (2000)-, i el Tractat Constitutiu de la Comunitat Europea (TCE). Si bé el primer mantindrà la seva denominació actual -Tractat de la Unió Europea-, el TCE passarà a anomenar-se Tractat sobre el funcionament de la Unió Europea.

Per tant, els tractats vigents no es derogaran ni seran substituïts per un únic text, sinó que el Tractat de Reforma fundarà la Unió Europea sobre aquests dos tractats modificats, amb idèntic valor legal, i serà redactat en una conferència intergovernamental (CIG) que ha convocat el Consell, i que hauria de ser inaugurada abans que acabi el mes de juny. Així, abans de l'inici de la presidència portuguesa -que assumirà el relleu d'Alemanya -, es redactarà un projecte de Tractat que serà presentat durant la inauguració de la CIG. Segons les conclusions del Consell, aquesta ha de completar els seus treballs abans de 2007 per tal que hi hagi prou temps perquè els Vint-i-set ratifiquin el Tractat resultant abans de les eleccions al Parlament Europeu de juny de 2009. L'objectiu de la presidència portuguesa és tenir-lo a punt el proper 18 d'octubre.

D'aquesta manera, si bé per una banda el terme "constitucional" desapareixerà d'aquests tractats, per l'altra, la paraula "Comunitat" serà substituïda per "Unió", la qual passarà a tenir personalitat jurídica. També

s'inclourà una declaració afirmant la primacia del Dret Comunitari sobre el nacional.

Per tal d'arribar a un acord, la posició d'alguns Estats Membres -sobretot el Regne Unit i Polònia- han obligat a introduir algunes modificacions sobre el text que es va sotmetre a referèndum ja fa dos anys. En concret, Polònia participarà a la CIG a canvi que els Estats Membres hagin acceptat posposar fins el 2014 , el nou sistema de votació per doble majoria segons el qual les decisions seran aprovades si compten amb el suport del 55% dels països i del 65% de la població -un sistema que beneficiarà considerablement Alemanya-. Tanmateix, durant els propers deu anys, aquest país de 82 milions d'habitants continuarà mantenint 29 vots -gairebé els mateixos de Polònia (27)- tot i comptar amb el doble de població.

Així, fins l'any 2014 les decisions es continuaran prenent per majoria qualificada i després, a partir de l'1 de novembre de 2014, a través del sistema de votació per doble majoria. Tanmateix, fins el 31 de març de 2017, hi haurà un període de transició cap al nou sistema.

Per acord unànime dels Vint-i-set, i per evitar qualsevol connotació de la Unió Europea com un Estat Federal, desapareixerà del nou Tractat tota referència als símbols de la UE (himne, bandera i lema), encara que aquests se seguiran utilitzant a la pràctica. A més, la Carta dels Drets Fonamentals, que en el projecte anterior ocupava tota la part II, es reduirà a una menció que indicarà, però, el seu caràcter vinculant. El Regne Unit, per la seva banda, ha obtingut algunes restriccions en l'aplicació de la Carta en el seu territori.

En matèria de Política Exterior i de Seguretat Comuna (PESCD), la figura del Ministre europeu d'Afers Exteriors que apareixia en el Tractat Constitucional canviarà de nom. Es dirà, Alt Representant de la Unió pels Afers Exteriors i la Política de Seguretat, mantenint tanmateix, les mateixes funcions que preveia el Tractat Constitucional, és a dir, la presidència del Consell de Ministres d'Exteriors, la vicepresidència de la Unió i un equip diplomàtic al seu servei; i serà directament responsable davant del Parlament Europeu. Això sí,

s'ajuntarà una declaració a petició del Regne Unit perquè la política comuna en matèria d'exters no redueixi la presència dels Estats Membres en les organitzacions internacionals com el Fons Monetari Internacional o el Consell de Seguretat de les Nacions Unides, on avui dia el Regne Unit és membre permanent amb dret de vet. D'altra banda, es manté la clàusula de solidaritat europea, en particular, pel que fa als atacs terroristes i les catàstrofes.

Igualment a petició del Regne Unit, s'introduirà un mecanisme que concedeix a aquest país una clàusula d'exclusió en l'apartat de cooperació policial i judicial en matèria penal, i s'estipula que -en cas de manca d'unanimitat en el Consell- almenys un terç dels Estats Membres podrà establir una cooperació reforçada –la qual cosa suposa la superació de l'opting out-.

Per altra part, i per satisfer Holanda, s'incrementa i es reforça el paper dels parlaments nacionals en els processos legislatius comunitaris, ampliant fins a 8 setmanes -en lloc de 6- el període concedit perquè examinin els projectes per comprovar que compleixen el principi de subsidiarietat i de proporcionalitat. També es redueix fins a majoria simple la proporció dels parlaments necessaris perquè la Comissió Europea hagi de reconsiderar i reformar una proposta legal en cas que aquests considerin que envaeix les seves competències. Així i tot, la decisió final de desestimar una proposta de l'Executiu comunitari seguirà estant en mans del Consell i del Parlament Europeu -que també veu reforçada la seva participació en el procés legislatiu-.

S'elimina el vot per unanimitat en 51 noves matèries -les que es decideixen per majoria qualificada passen de 36 a 87-, facilitant així les decisions en qüestions tan importants pel país com la immigració, l'energia, el canvi climàtic, la igualtat o la justícia i interior.

D'altra banda, però, s'han abandonat les modificacions proposades de la terminologia legal, i les Directives, Reglaments i Decisions comunitàries continuaran existint, en lloc de ser substituïdes per termes com lleis o lleis marc, com establia el Tractat Constitucional.

Per últim, en els criteris d'ampliació, s'afegeix a allò ja redactat en el Tractat Constitucional que, en examinar una sol·licitud d'adhesió, es tindran en compte els criteris de Copenhaguen.

Així, el manteniment del 90% dels continguts del Tractat Constitucional aprovat en referèndum a Espanya permet una ratificació via parlamentària del futur Tractat de Reforma, i no farà necessària la convocatòria d'un nou referèndum.

Paral·lelament, el Consell ha afegit –a més a més- algunes qüestions molt importants, com noves provisions en matèria d'aprovisionament d'energia i solidaritat energètica; un nou protocol afegint la lluita contra el canvi climàtic als objectius de la Unió en política mediambiental; i un nou protocol protegit els serveis d'interès econòmic general. En concret, la introducció en el nou Tractat d'una referència específica a les interconnexions energètiques entre els Estats Membres és crucial per un país com el nostre.

En aquest Consell, també s'ha donat el vist i plau a l'entrada a l'euro de Xipre i Malta i, a partir de gener de 2008, seran ja 15 països amb 315 milions de ciutadans els que utilitzaran la moneda única: l'euro.

En definitiva, el Consell Europeu celebrat a Brussel·les els dies 21 i 22 de juny ha preservat allò essencial del Tractat constitucional, i podem afirmar que ha permès la Unió Europea sortir de l'estancament i relançar el procés de construcció política, econòmica i social comunitària.

També ha consolidat la imatge de compromís del president del govern espanyol, José Luís Rodríguez Zapatero, com a nou líder europeista, al costat d'altres representants com els de Luxemburg -Jean-Claude Juncker-, França -Nicolas Sarkozy-, Itàlia –Romano Prodi- i el president de la Comissió Europea -José Manuel Durao Barroso, que, juntament amb la cancellera alemanya, Angela Merkel, han promogut l'acostament de posicions entre els Estats Membres per tal de desbloquejar el procés, i dibuixen el perfil dels que seran els líders comunitaris del futur.

Resumint, el mandat de la CIG per al Tractat de Reforma permet :

- l'extensió del procés de co-decisió a molts àmbits polítics comunitaris, la qual cosa reforça el paper del Parlament Europeu, en tant que màxima institució democràtica elegida per sufragi universal;
- l'eliminació del vot per unanimitat en 51 noves matèries tan importants com la immigració, l'energia, el canvi climàtic, la igualtat o la justícia i interior.
- l'elecció del President de la Comissió Europea per part del Parlament;
- el manteniment del caràcter jurídicament vinculant a la Carta de Drets Fonamentals
- la reducció dels membres de la Comissió Europea, que serà més àgil;
- una presidència del Consell més estable, en allargar el mandat de 6 mesos a 2 anys i mig;
- una major participació dels parlaments nacionals i del Parlament Europeu en els afers legislatius comunitaris;
- dotar la UE amb una política comuna d'immigració;
- un nou procediment pressupostari que requereix l'aprovació del pressupost de la Unió Europea per part del Parlament i del Consell;
- la creació de la figura de l'Alt Representant de la Unió Europea que, amb el manteniment de les funcions establertes en el Tractat Constitucional, ens permetrà comptar amb una veu única i forta al món, més clara i més potent per promoure un ordre internacional multilateral
- el manteniment de la clàusula de solidaritat europea pel que fa als atacs terroristes i les catàstrofes;
- l'establiment de la Unió Europea com una entitat amb personalitat jurídica pròpia,
- l'ampliació de la democràcia participativa, a través de l'obertura de possibilitats legislatives per les iniciatives populars que comptin almenys amb un milió de signatures -cosa que suposa un reforçament dels interlocutors socials-.

Per tant, el mandat de la CIG per redactar aquest nou Tractat pot contribuir a la construcció d'una Europa Social més democràtica i sostenible, una Unió més política i eficaç a l'hora de respondre a les necessitats de la ciutadania. Però tan sols s'ha fet el primer pas. Cal ara posar blanc sobre negre aquest acord i desenvolupar els millors instruments per fer possible una Unió Europea més governable, políticament més forta, socialment més justa i amb més capacitat per ajudar al govern de la globalització.

Barcelona, 30 de juny de 2007

Consell Nacional

PSC

Algunes abreviatures:

- UE: Unió Europea
- TUE: Tractat de la Unió Europea

- TCE: Tractat Constitutiu de la Comunitat Europea
- CIG: Conferència intergovernamental
- PESCD: Política Exterior i de Seguretat Comuna (PESCD)